

Мирослава Степченко,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

ЮВІЛЕЙНА ГЕНАСАМБЛЕЯ ООН: КРИТИКА БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ТА ТЕМА РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Опубліковано: Степченко М. Ювілейна Генасамблея ООН: критика бездіяльності та тема російської війни проти України // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2025. Випуск 21 (169). С. 93-98.

23-27 вересня 2025 року у Нью-Йорку відбулася 80-та сесія Генеральної асамблеї ООН, на яку зібралися близько ста президентів та понад 40 прем'єр-міністрів з усього світу. Загальною темою сесії «Working Together: 80 років спільної роботи заради миру, розвитку та прав людини та шляху вперед» було наголошення на необхідності збереження найбільшого світового форуму при розумінні нагальної потреби в оновленні багатостороннього співробітництва та захисту міжнародного порядку, заснованого на правилах. Виходячи з цього, було сформульовано порядок денний сесії, основними пунктами якого стали:

- мир і безпека в умовах зростання геополітичної напруги;
- відновлення глобальної економіки та досягнення цілей сталого розвитку (ЦСР- 2030);
- кліматичні виклики та підготовка до COP30;
- реформа багатосторонніх інституцій, зокрема Ради Безпеки ООН;
- гуманітарні кризи (Україна, Близький Схід, Африка) ([НІСД](#)).

В останні роки Організацію Об'єднаних Націй часто звинувачували в безсиллі та зайвій бюрократії. І ось тепер світ чекає: чи настануть довгоочікувані реформи, чи організація остаточно втратить вагу. То ж якою цього року була сесія Генасамблеї, про що говорили її учасники та яких результатів чекати для України.

Ювілейна сесія розпочала роботу вперше під головуванням нової президентки Генеральної асамблеї Анналени Бербок. Вона стала лише п'ятою жінкою в історії на посаді президента Генасамблеї. Бербок пообіцяла реформувати організацію в умовах найгіршої кризи з часів Другої світової війни. Для України це може бути позитивним сигналом – Бербок як колишня глава МЗС Німеччини була послідовною прихильницею підтримки України та санкцій проти Росії. Її головування відкриває вікно можливостей для підняття питання про легітимність членства РФ в ООН – Росія ніколи не проходила процедури вступу до організації, просто «успадкувавши» місце

СРСР у 1991 році без голосування Генасамблеї, що порушує статті 3 та 4 Статуту ООН ([FREEDOM](#)). Тому, саме її головування може означати відмову від звичної політики компромісів. Причому, зі вступної промови Бербок стало зрозуміло, що вона прагне до реформ, які торкнуться абсолютно всіх сфер. На цій Генасамблеї ООН Україна отримала відчутну підтримку. Причому, була підтримка й від значної частини країн глобального Півдня і, звичайно ж, від своїх найближчих партнерів.

Прем'єр-міністр Японії Шігеру Ішіба під час виступу на Генасамблеї ООН заявив: агресія Росії проти України показала, що Рада безпеки ефективно працювати більше не може. «Постійний член Радбезу, який мав би відповідати за мир та безпеку, сам вдерся до сусіда. Це руйнує основи міжнародного порядку... Росія продовжує свою агресію проти України, на власний лад інтерпретуючи статтю 51 Статуту ООН, й називаючи свою агресію правом на колективний самозахист», – наголосив Ішіба ([Укрінформ](#)). Він підкреслив, що резолюції Радбезу блокуються правом вето, а ухвалені Генасамблеєю документи залишаються невиконаними. Тому Японія закликає до термінової реформи Радбезу – з розширенням його складу та переглядом права вето.

Президент Бразилії Луїс Інасіу Лула да Сілва заявив, що війни в Україні можна було б уникнути, якби Організація Об'єднаних Націй працювала ефективно. За його словами, слабкість системи міжнародної безпеки дозволила розв'язати великі конфлікти, включно з війною в Україні та подіями в Газі. Під час виступу на Генеральній Асамблеї ООН він висловився про війну в Україні, яка, за його словами, не може мати військового вирішення, але натякнув, що треба задовольнити вимоги агресора, мовляв, знайти вирішення «передбачає врахування законних проблем безпеки всіх країн».

Звинуватив ООН у бездіяльності і Президент США Дональд Трамп. Під його нищівну критику потрапили пріоритетні напрями діяльності організації. Він взагалі поставив під сумнів сенс її існування, заявивши, що ООН має величезний потенціал, але не виправдовує його. Трамп назвав організацію «недієздатною», «неефективною» та «збитковою», наголосивши, що «порожні слова» не здатні зупинити війни, а війна в Україні є «катастрофою, яку можна було уникнути», однак європейські країни повинні посилити підтримку України. Президент США Дональд Трамп, який раніше демонстрував обережність у підтримці нашої держави, несподівано змінив риторику щодо війни Росії проти України. Цього разу він назвав Росію «паперовим тигром» і заявив, що Україна здатна повернути всі свої території за підтримки ЄС і НАТО. Трамп також підтримав ідею збиття російських

літаків, якщо вони перетнуть кордони НАТО. Неабияку порцію критики Президент США приберіг для своїх європейських союзників, в основному за відкриття кордонів для мігрантів, а також за те, що країни НАТО досі купують нафту та газ у Росії, по суті фінансуючи путінську воєнну машину. Це кардинально відрізняється від його попередньої позиції минулої зими, коли він, фактично, закликав Зеленського капітулювати, бо Україна «не має карт».

Заяви Трампа підтримали представники його адміністрації. За словами держсекретаря США Марсело Рубіо, Трамп планує продавати Україні не тільки оборонну, але й наступальну зброю. Віце-президент Джон Венс, зі свого боку, пригрозив Москві серйозними наслідками, якщо вона відмовиться добросовісно вести переговори про припинення війни.

Сенатор-республіканець Ліндсі Грем назвав «переломним моментом» заяву Трампа. «Це зобов'язання продовжувати постачати високотехнологічну американську зброю НАТО на користь України кардинально змінює військовий баланс для Росії», – написав Грем у [X \(RFI\)](#). Але аналітики звертають увагу на те, що в заявах Трампа немає конкретних дій для посилення української оборони: жодної зброї, грошей чи розширеної розвідувальної підтримки США. Навіть його заклик до санкцій проти Росії є лише погрозою, що базується на нереалістичних умовах. Девід Сенгер із *The New York Times* вважає, що Трамп не збільшує тиск на Росію, а просто «умиває руки від конфлікту». Ключовий індикатор – фраза Трампа «Я бажаю обом країнам добра», яка на мові американського президента означає втому від двох націй, що мають інші пріоритети, крім отримання Нобелівської премії миру для Дональда Трампа ([Київ.Новини](#)). Доктор філософії, політичний аналітик Андрій Городницький наголошує, що навряд чи Трамп вирішить взагалі відхреститися від війни в Україні. Він чудово усвідомлює, наскільки важливою є наша держава та результат війни для всього регіону. Це впливатиме на світову геополітику. «Не можна зараз говорити, що Трамп повністю обрав чиюсь сторону. Я звик довіряти Трампу не на словах, а на ділі», – сказав Городницький ([24 канал](#)). Політичний експерт Володимир Фесенко зауважив, що не варто знову потрапляти в пастку завищених очікувань від американського президента. Адже нині не йдеться про намір Трампа змінити хід війни на користь України – це скоріше попередження Путіну і риторичний тиск на Росію. «Нинішні проукраїнські заяви Трампа – це не просто емоції. Трамп – хитрий і цинічний політик», – вважає Фесенко ([RFI](#)). Політолог, доцент КНУ ім. Тараса Шевченка Ігор Рейтерович теж зауважує, що риторика Дональда Трампа щодо війни в Україні сильно змінилася, проте це не означає конкретні його дії. Американський президент

все ще продовжує спостерігати зі сторони «тобто він каже, що хай європейці роблять, НАТО робить», – наголошує Ігор Рейтерович ([Факти](#)).

Позитивним у заяві Трампа є те, що Сполучені Штати й надалі продаватимуть зброю країнам НАТО, які своєю чергою робитимуть з нею, що захочуть, зокрема й передавати Україні. Разом з тим, американські урядовці чітко артикулювали, що основна відповідальність за підтримку України лежить на Європі.

Президент України Володимир Зеленський, критикуючи бездіяльність ООН під час виступу на Генасамблеї, наголосив на необхідності реальних дій міжнародної спільноти під час воєнних конфліктів. «Ось наскільки слабкими стали ці інституції. Чого можуть насправді очікувати від ООН або глобальної системи Судан, Сомалі, Палестина чи будь-який інший народ, що переживає війну? Протягом десятиліть лише заяви та заяви», – підкреслив президент ([Суспільне.Новини](#)). А у своїй промові на Раді Безпеки Зеленський закликав посилити тиск на Росію, звернув увагу на роль Китаю та наголосив на важливості Будапештського меморандуму, який повинен був гарантувати безпеку Україні, але виявився недієвим.

Юрій Богданов, аналізуючи критику Зеленським неефективності ООН, зазначав, що президент «фактично озвучив те, про що вже давно говорять провідні світові лідери: ООН неефективна у запобіганні конфліктам і неспроможна чинити реальний тиск на диктаторські режими». Він також вбачає у виступі президента України відсилання до риторики Дональда Трампа, що в нинішніх умовах виглядає «цілком логічним та прагматичним кроком» ([Укрінформ](#)).

Загалом графік української делегації був надзвичайно щільним і охоплював переговори з лідерами десятків країн та міжнародних організацій. Зокрема, відбулися переговори з Президентом США Дональдом Трампом, з Президентом Франції Емманюелем Макроном, з прем'єр-міністром Іспанії Педро Санчесом обговорювали мирний процес та євроінтеграцію України. Відбулася зустріч із королем Швеції Карлом XVI Густавом щодо гуманітарної допомоги та участі у відбудові. Із генеральним секретарем НАТО Марком Рютте детально обговорили ефективність та подальше розширення ініціативи PURL ([Укрінформ](#)).

Президент України взяв участь у форумі коаліції на якому розглядалось питання з повернення українських дітей. Організований Україною та Канадою, він пройшов на рівні лідерів. У ньому взяли участь понад 40 делегацій, включно з главами держав та урядів, королевами Бельгії та Швеції. Президент Зеленський наголосив на необхідності конкретних результатів – фактичного повернення всіх викрадених дітей.

Крім того, Президент України взяв участь у 5-му саміті Кримської платформи. Уперше саміт відбувся на світовій арені – тобто на полях Генасамблеї ООН. Він зібрав понад 60 держав та міжнародних організацій, що стало рекордом. А головне – потужним сигналом, що питання деокупації Криму залишається на глобальному порядку денному.

На різних рівнях відбулись більше ніж 40 форматів зустрічей з партнерами – найвищий рівень, рівень МЗС, команди уряду, Офісу, секретаря РНБО України. Зокрема, було відновлено дипломатичні відносини із Сирією.

Головним підсумком тижня для нашої держави стало не лише нагадування про російську агресію, а й демонстрація нової ролі України на міжнародній арені. Київ виступав не тільки як жертва агресії, що просить про допомогу, а і як держава, яка готова ділитися унікальним досвідом стійкості та пропонувати конкретні рішення для зміцнення глобальної безпеки. Українська влада працює для розширення оборонного виробництва і початку керованого експорту української зброї – під час Генасамблеї була досягнута ще одна домовленість щодо цього, і вже триває робота з чотирма країнами для відкриття українських експортних платформ. Особливу увагу привернули українські розробки в галузі безпілотних технологій, морських та підводних дронів, а також досвід захисту енергосистеми в умовах безпрецедентних атак ([UATV](#)).

Володимир Зеленський підкреслив, що Україна цінує, що у важливих для України форматах зустрічей і перемовин були представлені всі континенти «і є дійсно глобальне розуміння, що єдиною перешкодою для закінчення війни залишається Росія, а отже, тиск на Росію потрібен. Новий тиск на Росію буде» ([Укрінформ](#)).

Втім, апетити Путіна вже вийшли за межі України. Російські дрони та винищувачі літають над Європою, а гібридні операції Кремля відбуваються в різних країнах. Про це з трибуни ООН заявив Президент України. Він наголосив, що ця війна стосується всіх, і світ не може залишатися осторонь.

Варто зазначити, що сесія Генасамблеї відбулася після актів агресії Росії проти європейських держав. Ця ювілейна, 80-та сесія, вочевидь, могла б засвідчити ефективність існування і діяльності ООН як організації, що з'явилась після Другої світової війни, аби запобігти наступним конфліктам. Та, на жаль, навіть реакція на російсько-українську війну говорить про інше. Крім того, Росія продовжує бути повноправним членом Ради Безпеки ООН.

«Авторитетність Північноатлантичного договору виступала стримуючим фактором, допоки Росія не почала «перевірку» НАТО. Кремлю важливо зламати Альянс – це його мета», – вважає керівник безпекових програм Центру глобалістики «Стратегія XXI» Павло Лакійчук ([УНІАН](#)).

Північноатлантичний альянс мав би поставити РФ на місце після низки нещодавніх порушень повітряного простору країн-членів НАТО. Але цього не сталося. Такі дії Заходу демонструють Кремлю, наскільки НАТО прихильне до захисту своїх східних кордонів і які кроки можна безперешкодно чинити далі.

На жаль, зараз виглядає так, що дії РФ в цьому напрямку доволі успішні. На думку директора Агентства моделювання ситуацій Олексія Голобуцького, окрім послаблення НАТО та ЄС, такі дії мають і безпосередній негативний характер для України. Мовляв, незручності для європейців і постійна небезпека змусять їх більше посилювати власні армії, натомість менше коштів піде Силам оборони України. «Загалом робиться все, щоб виключити Європу з активної допомоги Україні – бо вони усвідомлять наявну небезпеку на їхній власній території, і скерують ресурси на свою оборону», – говорить політолог ([УНІАН](#)).

Критика ООН з боку Зеленського та Трампа на 80-й Генасамблеї висвітлює фундаментальну кризу системи, де Росія – яка незаконно зайняла місце СРСР в ООН і Радбезі – може блокувати будь-які рішення щодо власної агресії. Для України це підтверджує: потрібні альтернативні механізми тиску поза паралізованою ООН. Водночас формування нових альянсів без домінування США та прагматизм Глобального Півдня відкривають вікна можливостей для української дипломатії.

Отже, цьогорічний тиждень у Нью-Йорку став відображенням світу, де виклики множаться швидше, ніж відповіді на них. Він показав, що міжнародні конфлікти більше не можна розглядати у відриві один від одного, а реформа ООН з абстрактної ідеї перетворилася на вимогу, яку озвучують все більше держав ([FREEDOM](#)). Втрата ефективності в існуючих механізмах міжнародного співробітництва змушує держави шукати альтернативні формати взаємодії, такі як «Коаліція охочих» та інші регіональні альянси, що може призвести до подальшої фрагментації глобального управління та перекладання відповідальності за вирішення конфліктів на регіональних акторів. Визнання Палестини як незалежної держави західними країнами підтверджує принцип територіальної цілісності, але водночас розкриває подвійні стандарти, які послаблюють підтримку України. Фінансовий колапс ООН через політику Трампа безпосередньо вдарить по гуманітарних програмах для українців. Київ має адаптувати дипломатичну стратегію до нових реалій, де традиційні механізми ООН втрачають ефективність, а увага світу переключається на інші кризи ([Kyiv.news](#)).

Водночас на тлі глобальних викликів, що могли б змістити фокус міжнародної уваги, Київ використав головний світовий майданчик не просто

для нагадування про тривалу російську агресію, а для реалізації амбітної стратегії – зміцнення існуючих альянсів, побудови нових зв'язків та утвердження України як повноцінного суб'єкта міжнародної політики, що пропонує світові унікальний досвід стійкості та інноваційні підходи до безпеки.